

VÅGESTUE

Benni Bødker

Astrid vågner med et sæt og ser sig forvirret omkring. Et øjeblik kan hun slet ikke finde ud af, hvor hun er. Stadig fanget i en drøm, som hun ikke længere kan huske.

Så mærker hun den kildrende fornemmelse i maven igen og ved, hvad det er for en dag. Normalt plejer hun slet ikke at være i alrummet på denne tid. I stedet ville hun være ude og hjælpe til i køkkenet eller gå til hånde i stalden. Men ikke nu. For i dag er helt speciel, og hun har fået lov til at hjælpe til sammen med de andre kvinder.

Astrid rejser sig fra skammelen, mens hun glatter forklædet en anelse. En lyd må have vækket hende. Hun sender sin bror et hurtigt blik og mumler:

”Det er vel ikke dig, der har været på spil?”

Ud af øjenkrogen opdager hun en halespids smyge sig rundt om dørkarmen og forsvinde. Så er det nok bare en af kattene ude fra stalden, der er kommet til at vække hende. Forhåbentlig har den ikke snavset noget til. Det er også utroligt, at de ikke kan holde sig væk. Hun har smidt dem ud flere gange i løbet af formiddagen, men det er næsten umuligt, når hendes mor i morges sagde, at alle døre og vinduer skulle åbnes.

”Er du færdig med stuen?” hører hun moren råbe ude fra køkkenet.

”Selvfølgelig,” skynder Astrid sig at svare.

Hun lister over til døren og lukker den. Moren har givet besked på, at det hele skal lukkes til igen, inden de går i gang med de sidste opgaver. Hun smækker også lydløst de tre små vinduer ved langbordet i. Ingen grund til at moren skal høre, at hun ikke har fået ordnet det endnu. Der er mange mærkelige ting i forbindelse med festen i aften, som Astrid ikke forstår. Hun har været med til den slags fester på de andre gårde, men det er første gang, hun har fået lov til at hjælpe med. Det er vigtigt, at alt bliver gjort på den rigtige måde.

Ude i køkkenet er moren travlt optaget af at se til, at alt bliver, som hun vil have det. Det vil selvfølgelig også være pinligt, hvis maden ikke er klar, når alle gæsterne kommer. To af hendes kusiner og en af degnens tjenestepiger står ude ved blussene. Det er alle kvinderne, der samles for at gøre det hele klar til i aften, og Astrid er stolt over, at hun endelig er blevet gammel nok til også at måtte være med. Heldigvis er der så meget

at lave, at moren ikke har tid til at holde Astrid alt for meget i ørerne. Ellers ville hun sikkert med det samme være klar over, at hun var kommet til at falde i søvn. Det vil næsten være det værste. For hvis mor bliver sur, kan det være, at hun alligevel ikke må hjælpe til. Eller ikke må være med i aften, når alle de andre kommer.

Astrid glæder sig sådan til festen, at hele hendes krop sitrer, og maven er ved at boble over af forventning. Egentlig mærkeligt at hun sådan kunne falde i søvn midt i alting. Men måske er det på grund af varmen fra køkkenovnen, der hele tiden bliver fyret i. Eller også er det bare, fordi hun har været alt for tidligt oppe. Gården har stået på den anden ende lige fra morgenstunden.

”Du skal ikke rode det hele til,” råber moren igen til hende ude fra køkkenet.
”Klæderne ligger øverst. Jeg har fundet alting frem.”

Astrid ser igen over på sin bror. Det er utroligt, så meget hendes mor kan holde styr på. I går var hun ked af det som de andre. Astrid kunne tydeligt mærke det, for både hun og faren var meget mere tavse, end de plejer at være. Men i dag er hun kun optaget af at få alting gjort på den rigtige måde, så ingen vil kunne sige, at den slags ikke går ordentligt for sig her på gården. Astrid lader forsigtigt en hånd glide gennem sin brors hår, da moren i det samme kommer ind i stuen.

”Er du ikke kommet længere?” spørger hun.

Hendes mor har et klæde over skulderen og bærer på et stort vandfad, som hun stiller fra sig på bordet. Hun begynder at fugte brorens pande og derefter kinderne. Hun tørrer ganske helt forsigtigt og nynner nærmest lidt for sig selv, mens hun foretager den stille afvaskning. Astrid skynder sig at åbne slagkisten og finde tøjet frem. Det kan hun i hvert fald godt hjælpe til med. Det ligger oven på de ekstra sengeklæder med de brede striber. Øverst ligger en frakke i brunt stof og nogle blå strømper. Hun tager det hele i favnen.

”Søger du for, at hun bliver klædt på?” spørger moren. ”Måske en af de andre piger, kan hjælpe dig. Han er så nydelig i det fine sæt.”

”Jeg skal nok klare det,” siger Astrid.

Hun prøver at gøre stemmen klar og tydelig, men hendes mor lytter ikke efter. Hun er ved at bære vandfadet ud igen. Det skal gemmes ude i bryggerset lidt endnu. Hvad der skal bruges til, ved Astrid ikke rigtig. Men det er et af de mange ritualer, der åbenbart hører sig til. Selv lader hun en hånd stryge hen over sin brors ansigt og følge kindens runding.

Derefter begynder hun at knappe den store trøje op, så han i stedet kan få den pæne frakke på. I aften skal han være så flot som nogen sinde. Alle naboerne kommer. Og også folk længere væk fra. Astrid ved, at hendes far har sørget for, at smeden også kommer. Han tager nemlig sin violin med. Først skal der synges nogle salmer, men bagefter skal der danses. Da hun var mindre, skulle hun altid hjem og i seng inden da. Men de sidste par gange har hun fået lov til at være med til dansen, så hun er blevet helt ør og rød i hovedet. Måske møllerens børn også kommer med. Så vil hun i hvert fald danse med Mikkel, for det lovede han til høstballet, at de skulle, men det blev aldrig til noget. Og hendes bror kyssede Mikkels søster den aften, selv om han ikke ville indrømme det bagefter. Hun ser ned på ham og smiler for sig selv, mens hun knapper hans skjorte.

”Få nu lidt fart på,” siger moren. ”Folk kan være her når som helst, og vi har slet ikke nået det hele endnu.”

Hun kommanderer med degnens tjenestepige, der er gået i gang med at slæbe maden ind i stadsstuen. Det ene fad efter det andet med saltet flæsk, pølse, roulade, fisk, ost og groft brød. De har også slagtet et svin i dagens anledning, og der er et fad med kage og konfekt. I kanderne er der øl, og for enden af bordet står snapsen. Hun er begyndt at lægge de pæne kniplingsstykker frem og pynte det sidste op, og Astrid er gået med for at se, om hun kan hjælpe med noget, da de hører lyden.

Lyden af en klokke, der ringer.

De stivner i deres bevægelser. Inde fra alrummet hører de et lille skrig og et lertad, der smadres mod gulvet. Astrid mærker en kold rislen ned ad ryggen.

Det kan ikke være rigtigt! Det kan ikke lade sig gøre! Hun bliver skubbet til side af moren, der stormer ind i alrummet.

Så tager Astrid sig også sammen og følger efter. Tjenestepigen står helt bleg og vrider hænderne i forklædet. Hun stirrer skiftevis ned på fadet, hun har tabt i ren forskrækkelse, og over på broren, hvorfra lyden må være kommet.

Moren går hen og rusker tjenestepigen i armen.

”Var det dig?” spørger hun. ”Har du ringet med klokken?”

Pigen mumler bare et eller andet uhørligt.

”Men hvis det ikke var dig ...” fortsætter moren og går langsomt over til broren.

”Hvem skulle dog have troet det?”

Astrid bliver stående på afstand. Hun har godt fået at vide, hvad lyden af klokken betyder. Det var en af husmændene, der kom med den i går. Hun kigger op på det røde skab og ser, at klokken stadig står det. Den kan fortælle, om en afdød i virkeligheden kun er skindød. Inden det er for sent og vedkommende er levende begravet. Den mindste bevægelse af kroppen, og snoren får klokken oppe på skabet til at ringe.

I det samme hører de den lille perlende lyd igen. Astrid er ikke i tvivl om, at lyden kun kan stamme fra den klokke, der med en snor er forbundet til hendes brors fødder.

”Sig noget!” hvisker moren.

Hun står bøjet helt ind over ham. Astrid går over til hende. Moren rusker ham igen og igen i armene, men når Astrid ser på ham, er hun ikke i tvivl om, at han aldrig kommer til at vågne op igen. Hans træk er stadig stivnede, som da vognen bragte ham hjem i går. Hun stod ude på gårdspladsen sammen med alle de andre og kunne slet ikke lade være med at græde, selvom det var længe siden, hun havde set ham. Nu ser hans ansigt blot afslappet ud, som ligger han bare og sover helt fredfyldt. Med sit pæneste sæt tøj er han parat til, at familie og naboer og alle mulige andre kan holde vågenat. Og nu hvor han ligger på ryggen med øjnene blidt lukket i, kan man heller ikke se såret i nakken. Der hvor hesten sparkede ham, da han stod og muggede ud i stalden. Bonden, han tjente hos, var helt bleg, da de kom med den døde krop. Han gentog bare igen og igen, at broren ellers plejede at have sådan et godt tag på dyrene.

Astrid ser på sin mor, der pludselig er kommet til at se trist ud igen. Måske havde hun et kort øjeblik håbet, at klokkens ringen betød, at han alligevel ikke var død. Det er også mærkeligt, for hvad kan have fået den til at ringe? Astrid kan se, at snoren sidder, som den skal. Hun rykker forsigtigt i den, så klokken ringer let igen.

”Jøsses!” udbryder moren forskrækket. ”Synes du ikke, det er uhyggeligt nok i forvejen?”

Astrid ser sig omkring i stuen. Måske kan det være en trækvind eller noget andet tilfældigt, der har fået klokkesnoren til at bevæge sig. Ingen grund til at blive urolig over det. Så opdager hun, at døren ud til gårdspladsen står på klem, og i det samme mærker hun noget gnide op ad sine ben.

”Katten!” udbryder moren og ser irriteret på Astrid. ”Har jeg ikke sagt til dig, at du skal holde dem ude af stuen? Hvis du ikke engang kan finde ud af det, ved jeg ikke, om du er gammel nok til at være oppe hele aftenen!”

”Undskyld,” mumler Astrid. ”Jeg skal nok få den ud.”

Hun tager fat i nakken på katten og løber ud på gårdspladsen med den. Så er det vel det irriterende kræ, der har været på spil igen. På en eller anden måde må den være kommet til at pille ved klokkesnoren ved brorens tæer. Den havde nær skræmt dem alle sammen fra vid og sans. Og måske ødelagt hendes chance for at være med til alt det sjove i aften.

Ude på brostenene står hendes far og smiler til hende.

”Smut ind og hent de andre,” siger han med det samme. ”Det er ved at være tid.”

Astrid skynder sig at stikke hovedet ind i alrummet, hvor moren stadig står ved brorens lig. Hun har foldet hans hænder over brystet. Astrid ser på hende og siger så, at de første gæster er på vej. Hun fortsætter om til køkkenet og ud til staldene for at hente de andre. Lidt efter står de alle sammen ude på gårdspladsen. Astrid ved siden af sin mor og far. Den første vogn skruller ind, og lidt nede ad vejen kommer mølleren gående sammen med sin kone. Astrid bliver rød i kinderne, da hun opdager, at de ud over en tjenestepige og en karl også har børnene med. Hun skæver til moren.

”Mor,” siger hun og trækker hende let i ærmet.

Forhåbentlig er hun ikke alt for vred. Hendes mor sender hende et irriteret blik, så Astrids mave knuger sig lidt sammen. Men så smiler hun alligevel afmålt.

”Ikke plage,” siger hun. ”Du må gerne blive oppe i aften.”